

Djurgårds bladet

Skansens
nya chef
MARIA
GROOP
RUSSEL

KOM MED PÅ
FÖRHANDSTITT
PÅ BIOLOGISKA

Fullt med liv i
höstens natur

Djurgårdsbladet

Djurgårdsbladet är Djurgårdens hembygdsförenings medlemstidning som utges fyra gånger om året i cirka 700 exemplar.

Annonser, insändare och annat material publiceras i mån av utrymme och sänds till djurgardsbladet@outlook.com.

Foton: Kerstin Lager. Om ej annat anges.

Redaktion Djurgårdsbladet och sociala medier: Kerstin Brunnberg, Goran Gozo, Kerstin Lager, Maj Rundberg, Göran Söderström (ansv. utgivare). *Citera gärna men uppge källan!*

ISSN 1400-2248.

AB Norrmalmstryckeriet,
Sollentuna, 2024.

Djurgårdens hembygdsförening

Djurgårdens hembygdsförening (DHF) är en politiskt och religiöst obunden, ideell förening som verkar för att värna och vårda Djurgårdens kulturhistoriska miljöer och naturvärden som del av Kungliga nationalstadsparken.

Vi har cirka 500 medlemmar och ordnar varje år flera medlemsaktiviteter på Djurgården. Årsavgift 300 kr/enskild, 350 kr/sammanboende. Stödjande företag/organisation 1 000 kr. Betala till pg 35 19 91-5 eller till Swish 123 238 4048. Ange ditt namn och tfn i inbetalningen.

Ny medlem eller ny adress? Ange namn, fullständig postadress + tfn i inbetalningen samt i mail till medlemsregisteransvarig@djurgardenshembygdsforening.se.

H. M. Konung Carl XVI Gustaf
är hembygdsföreningens höge beskyddare.

Ordförande: Kerstin Brunnberg
Sekreterare: Magdalena Kettis
Kassör: Carl-Johan Bonnier

Vår postadress och hemsida:
Djurgårdens hembygdsförening, Östra
Varvsgatan 1A, 115 21 Stockholm.
www.djurgardenshembygdsforening.se

Vi är remissinstans för planer och utveckling på Djurgården.

Vill du stödja föreningen med en gåva är vi mycket tacksamma!

Omslagsbilden

Till detta nummer hade vi glädjen att få intervjua Skansens nya chef Maria Groop Russel som på en vandring med Kerstin Brunnberg bland herrgårdar, malmgårdar, allmogehus, olika tiders stadskvarter, me-

kanisk verkstad, glasblåseri, trädgårdar, djur och natur berättade om Skansens roll i både vår historia och vår framtid.

Och om vad som är roligast i jobbet.
Fotot togs av Kerstin Lager.

11/10

FOTO: HOLGER ELLGAARD

Välkommen!

11/10 Italienska ambassaden bjuder in till Oakhill

Nog är vi många som under en Djurgårdspromenad blivit nyfikna på hur Oakhill vid Ryssviken ter sig innanför murarna.

Nu öppnar den italienska ambassaden grindarna för oss och ambassadören Michele Pala ger oss en egen visning av det praktfulla huset.

När: Fredag 11 oktober, kl 17:15.

Var: Samling utanför grindarna. (Buss 67 eller spårvagn 7 hpl Bellmansro.)

Pris: 100 kr/person betalas på plats med Swish eller kontant.

Anmälan senast 9 oktober med *ditt namn + tfn nr* till Erik Broberg, eaw.broberg@gmail.com eller sms till 0733-82 28 59. Begränsat antal platser.

17/10 Giraffen

Hamnlyftkranen som förvandlades till en giraff av konstnären Tor Svae visas på Beckholmen av Gustaf Bråkenhielm, ordförande i Giraffens vänner.

När: Torsdag 17 oktober, kl 16:45.

Var: Samling vid Beckholmsbron för gemensam promenad till Giraffen. (Hpl Skansen med buss 67 eller spårvagn 7.)

Pris: 50 kr betalas på plats kontant eller med Swish. Medlemmar endast 20 kr.

Anmäl dig till eaw.broberg@gmail.com eller 0733-82 28 59.

Observera att kranen saknar hiss.

23/10 Bakom kulisserna på Biologiska museet

Sedan 2018 då Länsstyrelsen förklarade det 130-åriga museet för byggnadsminnes har en omfattande restaurering pågått, bland annat av Bruno Liljefors kända 360 graders panorammålningar, inalles 1 000 kvadratmeter.

Boel Recén från Skansen tar med oss på en vandring bland murbruk och färgpytsar i det unika restaureringsarbetet. Välkommen att ta del av ett stycke mäktig, svensk museihistoria i Skansens regi.

När: Onsdag 23 oktober, kl 14:30.

Var: Samling utanför museet på Lejonslätten till höger om Skansens bergbana. (Hpl Nordiska museet med spårvagn 7 eller buss 67.)

Pris: 75 kr betalas på plats Swish eller kontant. Medlemmar 50 kr!

Anmäl dig senast 19 oktober med ditt namn och tfn till Eva Gernandt 0708-491 496 eller gernandteva@gmail.com.

13/11 Vad händer på Djurgården?

Som utlovat vid vår medlemskväll i våras, 6 mars, då vi hade information och frågestund om aktuella Djurgårdsfrågor bjuder vi in till en kväll för uppföljning och diskussion.

Slottsfogde Magnus Andersson medverkar och berättar om planer, kommande åtgärder och svarar på frågor.

När: Onsdag 13 november, kl 18.

Var: Djurgårdsskolan (buss 67 eller spårvagn 7, hpl Djurgårdsskolan).

Pris: Mötet är kostnadsfritt.

Obligatorisk anmälan senast 4 november via sms med ditt namn till Caroline Sylvén, 070-415 40 41. *Obs! Endast för medlemmar i Djurgårdens hembygdsförening.*

FOTO: ALEX HINGGELT/MARIE ANDERSSON

23/10

Att göra en Gent

Att göra en Gent har blivit ett talesätt bland trafikplanerare. När Gents borgmästaren Filip Watteeuw ville ge staden fler grönområden och begränsa bilarna i innerstan möttes han av motvind, ilska och till och med dödshot.

Men han var modig och gav sig inte. Tack vare det är delar av Gent numera bilfritt, det är lättare att gå och cykla och staden har fått mer grönska.

Och därmed har Gentborna gett sitt domslut. Filip Watteeuw blev omvald och nu tackar man honom för hans arbete och mod.

Samma kritik fick Paris borgmästare, Anne Hidalgo, som både förbjöd elsparkcyklar, minskade biltrafiken och förvandlade Seinestranden från

”autostrada” till breda cykelfiler och gångstråk. Både i Gent och Paris finns modiga politiker som förstått att skapa uppskattade miljöer i städer där grönska, luften och framförallt människor till fots och på cykel får det största utrymmet. Andra städer som lyfts som framsynt planerade är förstås Köpenhamn, Utrecht och Groeninge. Sen är ju Montpellier ett utflyktsmål bara för sina spårvagnar som är dekorerade med konst. Nu senast linje 5 med utsmyckning av konstnären Barthélémy Togo. På så vis får alla se konst.

Vad har det med Djurgården att göra som ju redan är en park? Jo, trots att allt fler vill cykla, promenera och åka kommunalt ges bilarna lika mycket utrymme som tidigare vilket leder till en ständigt ökande trängsel. Det känns lite okunnigt 2024. I synnerhet som en bilfri vecka för ett par år sen blev så framgångsrik.

Du kan höra mer om den modiga Gent-politikern i SR-programmet Klotet från 25 augusti eller läsa IVLs rapport *Att göra en Gent*.

Kerstin Brunberg

PS Vid pressläggningen fick vi nyheten att Skansen vann årets Stimgitarren av musikupphovsrättsorganisationen Stim. Sedan Skansens start 1891 har dess scener varit en viktig bärare av den svenska musiktraditionen men också speglat sin samtid. Grattis Skansen! DS

STATUS FÖR AKTUELLA PLANÄRENDEN

Hasselbacken

Kv. Konsthallen 15 m.fl. Dnr 2018-00710.

Stadsbyggnadsnämnden biföll det ändrade planförslaget den 24 maj. Kommunfullmäktige beslutade den 2 september enligt kommunstyrelsens förslag.

Tack vare hembygdsföreningens och andra organisationers yttranden ändrades det första planförslaget. Vi avstyrkte ändå det ändrade förslaget då det fortfarande skulle minska Hasselbackens historiska karaktär, bland annat med en för platsen främmande och dominerande utformning och placering av den nya byggnaden "Nya Gubbyllan". Läs vårt yttrande i Djurgårdsbladet februari 2024 och på djurgardenshembygdsforening.se under Planärenden. Eftersom det ändrade planförslaget fick bifall i kommunfullmäktige kommer vi och övriga organisationer överklaga beslutet.

Nämnas bör att den olovligen bortförda serveringspaviljongen fortfarande inte återbördats till Hasselbacken.

Gröna Lund; randbebyggelsen.

Kv. Skeppsholmen 6 m.fl. Dnr 2016-06685.

I de fyra bygglovansökningarna som Gröna Lund nu skickat in avseende del av den så kallade randbebyggelsen saknas den nedfart och det plan under jord som ingår i detaljplanen. Där saknas också den rad av butiker, restauranger och andra attraktioner som enligt detaljplanen skulle uppföras längs Falkenbergsgatan. Vidare återstår markförstärkningsåtgärderna längs hela stranden.

Stadsbyggnadskontoret fattade mycket glädjande den 4 juli beslut att aktuella

förslag ej kan beviljas i samtliga dessa ärenden om randbebyggelsen på Falkenbergsgatan.

Nya vattentornet i Lill-Jansskogen

Planen att placera det nya vattentornet intill den gamla, grönmärkta Uggleviks-reservoaren i Lill-Jansskogen innebär en betydande skada på Nationalstadsparkens naturvärden. En lämpligare placering torde vara i ett område med bebyggelse.

Förbundet för Ekoparken och Samfundet S:t Erik har överklagat detaljplanen till Mark och miljööverdomstolen men staden har bestridit överklagandet. Mark och miljööverdomstolen har förelagt de två organisationerna att bemöta stadens bestående.

Beckholmen

De nya ägarnas plan att stödja en utökad verksamhet på Stockholms Reparationsvarv genom en betydande förändring av holmen med bland annat en mycket hög varvshall har både väckt kritik då projektet medför mycket höga risker för vattenmiljön och en oro för en mycket hög intensitet av tung lastbilstrafik till Beckholmen. Förutom att den historiska träbron förmodligen skulle rivas och ersättas av en större bro som klarar tung trafik utgör en utökad trafik på den redan stundtals blockerade Beckholmsvägen en fara för utrymningsfordon.

Stockholms Reparationsvarv hade via Sweco ett så kallat "Avgränsningssamråd" den 8 juli.

Årsmötet

Vid vårt årsmöte 6 maj omvaldes Kerstin Brunnberg till ordförande. Också alla övriga styrelseledamöter och adjungerade omvaldes, förutom Caroline von Platen som avböjt omval.

Årsredovisningen innehöll en felsumnering. Det korrekta är att ”Balansräkningens Summa tillgångar för 2023 var 328 475 kronor.”

Tack till prof. Peter Schantz som presenterade studier på hur frånavaro av trafik tillför välbefinnande vid vistelser i naturen.

Tack också till Eva Gernandt, Caroline Sylvén och Erik Broberg för ett trevligt arrangemang och till Linda Lindström på Klubbarnas Klubb och Skrotens Café för god mat!

Ett glatt gäng på årsmötet med slottsfogde Magnus Andersson och två av initiativtagarna till Nationalstadsparken, prof. Peter Schantz och ornitologen Henrik Waldenström.

Hej!

Jag heter Alexander Curling och planerar tillsammans med min familj för en flytt tillbaka till Stockholm med anledning av jobbyte. Vi söker därför en bostad att hyra, helst på lång sikt, för att underlätta flytt från annan ort.

Som de Djurgårdsentusiaster vi är vore det naturligtvis en dröm om det fanns något att hyra på Djurgården, varför jag som medlem i hembygdsföreningen annonserar här i Djurgårdsbladet.

Vi söker dock även i andra delar av Stockholm, gärna någorlunda centralt med hänsyn till våra arbetsplatsers läge.

Kort om oss: Vi är 33 år gamla och har två barn, Ingrid och Oscar, om 5 respektive 7 år. Jag arbetar som jurist inom bank och min fru Rebecca som byggnadsantikvarie. Vi har ett stort intresse för kulturvård, varför just Djurgården ligger varmt om hjärtat.

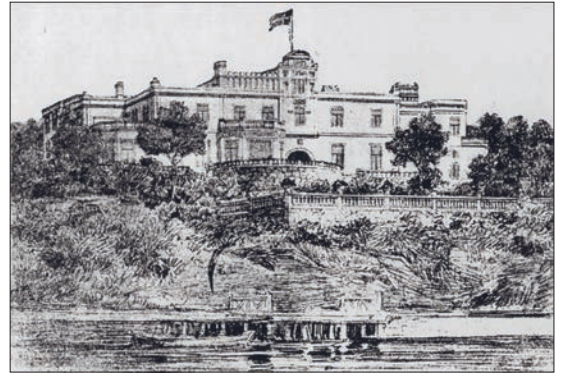
Vi är lugna och djur- och rökfria. Samtliga tips tas tacksamt emot!

Med vänlig hälsning,
Alexander Curling
070-4915989
alexandercurling@gmail.com

Detta är en annons

Modulhus av
Fredrik Blom 1820.
Med stor sannolikhet
det första Oakhill.

När vi går in genom grindarna till Italienska ambassaden på Djurgården kommer vi till en av Stockholms mest historiska platser.

På kullen Ryssbacken vid Waldemarsviken uppläts 1820 en tomt till arkitekten Fredrik Blom.

Där uppförde han ett av sina populära modulhus. Det var flyttbara hus, försedda med flyttbara kakelugnar och spiraltrappor. På Djurgården finns flera av hans byggnader.

Huset byggdes senare om till sommarbostad för det brittiska sändebudet, Sir Thomas Baker. Han gav huset på den ekbevuxna kullen namnet Oakhill.

1862 lät grosshandlare Wilhelm Nicolaus Burmester uppföra en byggnad på Ryssbacken. 1890–1908 var skulptören Christian Eriksson bosatt i huset. Byggnaden kallas Jennyhill och står kvar än idag, väster om Italienska ambassaden.

I 1907 års tidning, under rubriken ”Prins Wilhelms friarfärd”, fick läsarna veta att Prinsen var i Petersburg, där han

förlovade sig med storfurstinnan Maria Pavlovna. Storfurstinnan var av Romanovsläkten och kusin till tsaren. Hon skulle medföra en hemgift på en miljon rubel ur den kejserliga apanagefonden och Prins Wilhelm planerade för deras bostad: ”Genom ett nu undertecknad köpekontrakt har prins Wilhelm för ett pris af omkring 100.000 kr. förvärfvat sig besittningsrätten till de af Burmesterska arfvingarna innehafda Djurgårdstomterna Oakhill och Ahlberget 8 för att där uppföra sig en ståtlig villa, till hvilken arkitekten Ferdinand Boberg skall uppgöra ritningarna. Tomterna äro belägna rundt kring den plats där nu spårvägslinjen till Djurgården har sin slutpunkt, strax söder om Bellmansro, och det område där villan skall ligga är den kulle intill nya Djurgårdsstrandvägen där nu Oakhill är belägen.”

Prins Wilhelm gav Ferdinand Boberg i uppdrag att rita parets bostad, ett palats med 40 rum. Den ryska tsarfamiljen tyckte att Maria Pavlovna skulle bo ståndsmässigt och övertog byggkostnaderna på 700 000 kronor .

Historien om Oakhill

Till vänster Ferdinand Bobergs
visionsteckning 1910 av palatset.

1910 uppfördes Ferdinand Bobergs imponerande byggnad med en grandios utsikt över Ryssviken, Saltsjön och Waldemarsudde.

De flesta av de gamla husen, inklusive den gula tvåvåningsbyggnaden av Fredrik Blom, lät han riva, utom Jennyhill som byggdes om till stall och personalbostäder, med en mörkt grågrön fasad.

Maria Pavlovna var en ung, kosmopolitisk kvinna som red herrsadel och rökte. Hon var öppen, charmig och hade lärt sig att tala svenska. Det sägs att hon muntlade upp sig med att åka rutschkana på silverfat nerför husets stora trappa. Men äktenskapet mellan den intellektuelle och stillsamme Prinsen och den livfulla Maria Pavlovna blev olyckligt.

1914 skilde de sig. Oakhill övergick i deras son Lennart Bernadottes ägo.

I mitten av 1920-talet hyrdes Oakhill ut till det amerikanska sändebudet Ira Nelson Morris.

1926 sålde Lennart Bernadotte egendomen till italienska staten och sedan dess inrymmer huset Italiens ambassad och residens för dess ambassadör.

1947 var huset skådeplatsen för en tragisk och dramatisk händelse när dåvarande ambassadören, Alberto Bellardi Ricci, mördades av den sinnessjuka Giuseppe Capocci som var besatt av tanken på en komplott från den italienska fascistregeringen och Mussolini.

Den 11 oktober är vi inbjudna att se det magnifika palatset Oakhill.

Red.

Maria Pavlovna i hemmet Oakhill.

Källor: Nordiska museets och Skansens årsbok, *Fataburen*, 1939; Magnus Engberg, *Maria – Sveriges ryska prinsessa*, 2017; SR Play, *Stil*, 21 september 2018.

Djurgården och m

Kronprinsessan och Prins Oscar guidas i Norra Djurgårdens fågelliv av Henrik Waldenström. Foto: Sara Friberg, Kungl. Hovstaterna.

Henrik Waldenström guidar ofta stora grupper i Nationalstadsparken. Inför den Biologiska mångfaldens dag 22 maj guidade han Kronprinsessan Victoria och Prins Oscar i Norra Djurgårdens natur.

– Vi besökte flera sjöar vid Stora Skuggan; Lillsjön, Laduviken och Lappkäret, berättar Henrik.

– Det var en liten men intresserad grupp! Kronprinsessan har stort miljö-kunnande och det kan nog inspirera Prins Oscar.

Nu har hösten kommit. Varje årstid har sin charm men hur charmig är egentligen hösten? Och varför är det så tyst?

– Hösten är ju den vackraste årstiden då vi också har som mest fåglar som söker sig söderut. Den fågelsång vi saknar finns bara under häckningstiden, det vill säga på våren och sommaren. Nu fylls luften istället av en massa locklåten som hörs från de flyttande flockarna. Knappt 1/3 av

våra fågelarter är så kallade stannfåglar och 2/3 är flyttfåglar.

När löv och gräs vissnar är det som om allt liv upphör.

– Det myllrar av liv och aktivitet för att samla föda inför vintern. Naturen är som ett enda, stort skafferi så här års.

– Typexempel är Djurgårdens många nötskrikor som hamstrar ekollon på hösten inför en sträng vinter. Några av de nergrävda ekollona glöms bort och blir nya djurgårdsekar. Vårt levnadssätt har förändrats men det var inte så länge sedan som också människorna var ute och plockade bär och svamp på hösten.

För att ge plats till vårens kommande växter är det väl dags att rensa bort löv och murket trä nu?

– I stort sett vill jag uppmuntra till lathet. Gör naturen en tjänst genom att lämna kvar murkna trädstammar och också löv

rdens natur yllret av liv.

Det gröna området visar var Nationalstadsparken överlappar hela Djurgården. Områden i svart visar resten av Nationalstadsparken.

och ris. Död ved ger liv. Många insekter är beroende av död ved, bland annat de vedlevande skalbaggar som genom att bryta ner den döda veden och frigöra viktiga näringsämnen skapar livsmiljöer för andra arter. Naturen gör normalt vad naturen ska göra sedan miljoner år.

– Djurgården har lyckligtvis ganska många gamla träd men i Sverige som helhet har antalet minskat markant och därmed också trädens skalbaggar. Det är viktigt att öka andelen gamla träd i Sverige och det gäller också Nationalstadsparken.

Någon insekt som trivs särskilt bra på Djurgården?

– Den ovanliga och rödlistade bredbandade ekbarkbocken trivs bra i gamla ekar. Kärnområdet är Djurgården varifrån ek-

barkbocken spridit sig till ekområden i Nacka. Det behövs stora områden med gammal ek för att arten ska överleva.

Är det något vi kan göra redan i höst som gynnar insekterna när våren kommer?

– Förutom att lämna lövhögar och ris där de kan övervintra kan vi se till att spara sälmg som är den första växten som blommar på våren och ger de nyvakna insekterna sin första frukost. Det är tack vare dessa pollinatörer vi kan plocka äpplen och bär på hösten.

Red.

Den ovanliga och rödlistade bredbandade ekbarkbocken trivs särskilt bra på Djurgården. Foto av Stanislav Snäll.

FOTO: STANISLAV SNÄLL

Maria Groop Russel

Vi hänger över stängslet till korna. En fyra dagar gammal tjurkalv kommer med sin ettåriga storasyter Cora. Mamman Valeria följer honom med blicken, lite lojt kan jag tycka. Tjurkalven vet inte ännu att han ska ha ett namn som börjar på D.

Lika ömt som entusiastiskt och vederhäftigt, får jag och två morgontidiga besökare under fem år höra allt vi behöver veta om de tre från Skansens nya chef.

Chefen heter Maria Groop Russel. Hon är journalist och ekonom.

Maria har fem år bakom sig som VD för Dramaten. Dessutom 20 år på SVT, varav de senaste åren som divisionschef med ansvar för produktion av fakta, do-

kumentär, livsåskådning och barn- och ungdomsprogram. Till meriterna hör också en tid som lärare hos Skansens granne, Djurgårdsskolan.

– Den röda tråden i mitt yrkesliv är innehåll. Det roligaste och mest intressanta att arbeta med är att skapa förutsättningar för idéer och innehållsskapande. Jag tänker på innehåll som är viktigt för samhället och som ska nå och möta människor i olika åldrar med olika bakgrund och erfarenheter.

– Det kan till exempel vara kunskap i skolan, journalistik eller teater, förklarar Maria.

Skansens skapare, Arthur Hazelius, skulle gillat den nya chefen, 12:e i ordningen, om han hörde henne när hon beskriver Skansens alla unika tillgångar.

Och framförallt vad de kan ha för betydelse för vår samtid och för kommande generationer.

– Skansen är en betydelsefull innehållsinstitution genom friluftsmuseet, husen, trädgårdarna, naturen och djuren. Också genom den pedagogiska verksamheten och rikedomerna av evenemang och program. Varje dag året runt.

– Mitt jobb blir att fortsätta utveckla förutsättningarna för det, så att vi i samtiden står i dialog, både med historien och framtiden, för att skapa nya minnen och kunskap hos våra besökare, säger Maria.

Och innehåll finns det så det räcker, i herrgårdar, malmgårdar, allmogehus, olika tiders stadskvarter, mekanisk verkstad, glasblåseri, djurpark, natur och många evenemang.

Förutom förvaltningen av de över 300 byggnaderna, varav 180 museala, har Skansen nu åtagandet att vårda konstnären Julius Kronberg vackra, gula ateljébyggnad och att renovera byggnadsminnesklassade Biologiska Museet. Museets plafonder, naturmålningarna av Bruno Liljefors, är restaurerade men interiören hotas av ett trasigt tak.

Den store tiggaren

Arthur Hazelius kallades den store tiggaren. Möjligen kommer Maria Groop Russel att ärva epitetet. Skansen har ett i förhållande till verksamheten blygsamt statligt bidrag och måste hela tiden skapa egna intäkter för att kunna fortsätta drift

och utveckling. Entréintäkterna är huvuddelen av intäkterna. Skansen arbetar också med sponsring och samarbetspartners och har sedan två år ett 90-konto.

Baltic Sea Science Center

Maria Groop Russel tackar sin föregångare John Brattmyhr för en framsynt och varsam förnyelse. Här är Baltic Sea Science Center och utställningen Under ytan ett fint exempel på samarbete med andra. Torsken där har miljö och storlek som deras likar i Östersjön skulle avundas. Den har dessutom publik.

– Djur i fångenskap är en ständig diskussion om syftet. Skansen samarbetar med andra för att medverka till att bevara hotade djurarter. Allt från olika svenska lantraser till visenterna som bidrar till att det överhuvudtaget finns visenter kvar.

– Inte minst är alla våra tillgångar, kultur, djur och natur på Skansen en förut-

På Fäbodvallen finns kor, kalvar och getter.

Maria Groop Russel
utanför Sagaliden.

sättning för att ge chans till att diskutera och lära om vår tids stora och ibland konfliktfyllda frågor om klimat, vatten, natur, rennäring, vattenkraft och vindkraft.

En oväntad glänta

Jag följer Maria längs en rätt okänd stig utefter Skansenberget. Vi kommer till djuren och får se den lilla lodjursungen och två busande järvsyskon.

Den morgontidige kan få vara med om den dagliga inspektionen av sälarna vid djurens frukostservering. Tack vare utstuderade rutiner och metoder kontrollerar djurskötarna att djuren mår bra både fysiskt och psykiskt.

Vi passerar också nyrenoverade Väla skola som haft hela 70 000 besökare sedan återöppningen i juni.

Så kommer vi till Sagaliden. Huset var en gång i tiden praktbostad åt forna Skansenchefer. Nu är det kontor och representationslokal. Det finns många vackra utsikter mot Stockholm men den som uppenbarar sig i närheten av Sagaliden är oväntad och kanske den bästa.

– Skansen är så rikt och överraskande. Också för besökare som varit här många många gånger, säger Maria.

– Min dröm och mitt mål är att ännu

fler kommer hit och upptäcker Skansen på nya sätt. Under alla årstider.

Hon återkommer under samtalet till en rad i en dikt av Tomas Tranströmer, Gläntan:

– ”Det finns mitt i skogen en oväntad glänta som bara kan hittas av den som gått vilse.” Så får man gärna se på Skansen tycker jag. Att man kommer hit för något man tror och vet att man vill uppleva. Men tar en annan väg också, och kanske hittar något annat.

Kunskap för en hållbar framtid

Alla känner till Skansen. Och dess relevans i digitala AI-tider är verkligen märkbar. På Skansen syns vad bara handens arbete kan utföra och vad det mänskliga omdömet kan åstadkomma. Vi ser det i vården av djur och handel över disk. Vi hör djurläten och levande musik, ser riktiga ängar och får veta hur man förr löste praktiska frågor som var väsentliga för människors och djurs livsbetingelser.

Visst är det lite nostalgi men framför allt är det ett underlag för diskussioner om naturen, klimatet och hotade djurarter och utgör en värdefull kunskap för en hållbar framtid.

Kerstin Brunberg

Biologiska Museet

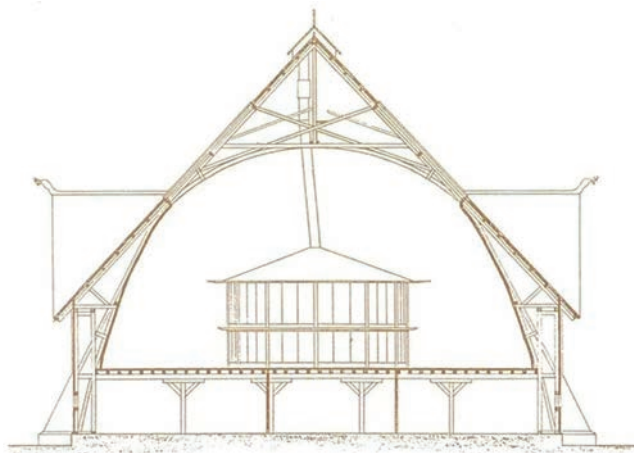
Den modernaste tekniken för att få uppleva hur andra platser såg ut, till exempel främmande världsdelar, var under 1800-talet en sorts bildteatrar, så kallade dioramor.

Det var ofta en rundmålning med transparenta dukar uppspända på en trumma som snurrade, belyst inifrån med levande ljus. För ett par år sedan hade vi nöjet att få komma in i en av de byggnader som brukade visa dioramor, nämligen Villa Diorama som byggdes 1846 på Djurgården.

I oktober kommer vi få se en annan typ av dioramor, nämligen Biologiska museets interiör som är under restaurering.

Biologiska museet byggdes 1893 på initiativ av konservatorn Gustaf Kolthoff och med hjälp av flera finansiärer, bland annat industrimannen Carl Fredrik Liljevalch. Museet skapades med inspiration från den tidens modernaste naturhistoriska museer i New York och Chicago. Det 360 grader stora dioramamat var ett av de första i världen i sitt slag och ingick som attraktion på Allmänna konst- och industriutställningen 1897.

Syftet var att visa ”Nordens djurvärld sedd i naturen”. Uppstoppade djur placerades i förgrunden tillsammans med naturtrogen växtlighet och bergformationer mot en i bakgrunden målad fond. På det viset åstadkoms ett slags panorama och

Konstruktionsritning, Biologiska Museet.
Arkitekt Agi Lindegren.

en perspektivisk illusion av ett verkligt landskap.

Bruno Liljefors, som var jaktkamrat till Gustaf Kolthoff, målade den 1 000 kvadratmeter stora landskapsfonden tillsammans med konstnärskollegan Gustaf Fjæstad. De stod och målade med penslar och kvastar fästa på nio meter långa bambupinnar. Den målade fonden konserveras nu varsamt kvadratcentimeter för kvadratcentimeter.

Restaureringen påbörjades 2018 då Länsstyrelsen förklarade museet för byggnadsminne. Staffan Hansing som är byggnadsantikvarie på Skansen förklarade i en intervju varför det är viktigt att bevara Biologiska:

– Vi ser det som ett museum över ett museum, en upplevelse av hur ett museum kunde se ut 1893.

– Det är ett bra exempel på hur viktigt det var att vara folkbildande förr i tiden. Man ville sprida kunskap, att tjäna pengar var sekundärt.

Red.

Djurgårdens IF, *inte bara för Djurgårdsbor.*

Lika litet som man måste bo på Djurgården för att vara med i hembygdsföreningen måste man bo på Djurgården för att vara med i DIF som är Djurgårdens Idrottsförening.

Hampus i Norrtälje är ett ungt och i högsta grad aktivt bevis för det!

Han är en mycket engagerad supporter i DIF och när han inte jobbar som rörmokare i skärgården står han i främsta ledet och hejjar fram DIFs spelare till nya bragder.

– Varför är just DIF ditt favoritlag?

– Jag tycker det är så bra stämning och bättre stil bland supportrarna än i andra idrottsföreningar. Det finns en särskild stolthet över att vara med i en så anrik idrottsförening.

Hampus vet allt om Alberget 4A och hur DIF bildades. Så här gick det till.

Under de århundraden som Södra Djurgården präglades av varv och marin verksamhet bildades en kåkstad för sjöfolk och varvsarbetare, den så kallade Båtsmansstaden (numera Djurgårdssta-

den). Där bodde så många familjer att det 1828 byggdes en egen kombinerad skola/kyrka för dem.

Efter sex år i skolan började barnen från kåkstaden arbeta och barnen från de mer välbärgade familjerna fortsatte sina studier.

Cirka år 1890 tog ett pojkgäng från kåkstaden en skridskotur utanför Rosenvik. Efteråt slog de sig ner på en bänk vid Beckholmsbron.

De hade pratat om att bilda en idrottsförening och nu bestämde de sig för att göra slag i saken. Pojken som kallades Styvben-Starke utsågs att driva in 25 öre

Hampus i Norrtälje är en av DIFs mest aktiva supporters.

Till vänster Beckholmsbron 1890. Till höger Alberget 4A med skylten "Café", cirka 1892.

i månaden i föreningsavgift. Styvben-Starke festade dock upp föreningens pengar och avsattes som kassör. Istället utsågs den äldre grabben John G. Jansson från Långa gatan 12. Han fick föreningen på fötter och kallade till ett möte den 12 mars 1891 på det lilla kaféet i huset Alberget 4A. På mötet skedde det formella bildandet av DIF.

Ursprungligen skulle föreningen bara vara till för det lilla kompisgänget på 12 Djurgårdsgrabbar men med anledning av den stora idrotts- och gymnastikfest som var på gång i Stockholm såg John G. Jansson möjligheten att utvidga verksamheten och öppna föreningen för medlemmar också utanför Djurgården.

Idrotten tillhörde de bäst ställda

De första medlemmarna i DIF var enkla ungdomar. De jobbade som springpojkar, handelsbiträden eller varvsarbetare. Den lilla fritid de hade fylldes av ett brinnande engagemang och stolthet för idrottsföreningen.

Men det var vanligt att de blev tråkade av sina arbetskamrater. Bokbindarlärningen August Björkdahl som blev medlem 1892 har berättat att de "mången gång fick heta sportfånar och idrottsidio-

ter, ty idrotten tillhörde de bäst ställda i samhället". Det stämmer med det Anders Franzén har berättat om Stockholms Roddförening. Traditionellt var det ungdomar från välbärgade hem som var med i idrottsföreningar och i roddföreningens första medlemregister 1880 var den vanligaste titeln "stud."

12 guld i Allsvenskan.

Liksom för Stockholms Roddförening blev major Viktor Balck en viktig person för DIF som utsåg honom till hedersledamot och beskyddare av föreningen.

Sedan 1924 har DIF vunnit 12 guld i Allsvenskan.

Föreningen har fastställt några framgångsprinciper som ska genomsyra verksamheten. Det är bland annat att stå upp för rättvisa, vara en positiv kraft i samhället, vara goda förebilder och vara omtänksamma och lyfta varandra.

Red.

De andra stora Stockholmsklubbarna bildades också på 1890-talet. Hammarby IF bildades 1897 och dessförintan hade AIK och DIF bildats 1891.

SKROTEN

MATBOD & DELI

VÄLKOMMEN TILL SKROTEN
MATBOD & DELI

Kom förbi på en trevlig lunch,
köp med dig kvällens middag
eller slå dig ner med ett glas
vin och en charkbricka.

Skroten Matbod & Deli
Djurgårdsslätten 86
115 21 Stockholm

CELEBRATING 158 YEARS

Lilla Anno 1866
HASSELBACKEN

RESTAURANT • CAFÉ • VÅRD SHUS

Djurgårdsslätten 78, Tfn 08-663 71 82
www.lillahasselbacken.se

Lilla Hasselbacken

*Djurgårdens gröna oas, med punsch-
verandor och snickarglädje.*

Varmt välkomna in till oss!

Lägenhetsannonser

Vi är ett skötsamt par i 60-årsåldern som tillsammans med en av våra seniora föräldrar önskar hyra minst 3 rok för generationsboende en längre tid. Du kanske bor i närheten och också kan behöva hjälp eller sällskap. Varmt välkommen att kontakta Yvonne på 0702-81 81 55.

Lägenhetsannonser

Hej :-) Vill du ha en modern 3:a HR i centrala Stockholm med stor balkong, fräscht och rymligt förråd och stor hiss, med närhet till grönområden och många kommunikationer?

Vi önskar byta till en HR på Södra Djurgården. Ring Thomas, 076-112 16 54.

07.09.24 –
27.10.24

**VUOI IHÁN
SAMISK
SAMTIDSKONST**
Ekshäradsgården
Skansen

Utställningen Vuoi ihán visas i samarbete med den nomadiska konstinstitutionen Verdde, som verkar för att inkludera och synliggöra samiska perspektiv.

PREMIÄR 11 OKT

HALL OWEEN

Avsändare:
Djurgårdens
hembygdsförening
Östra Varvsgatan 1A
115 21 Stockholm

B PP Sverige, Port Payé

Parkvård på Djurgården?

SKULLE DU VILJA BLI FRIVILLIG PARKVÅRD PÅ DJURGÅRDEN ELLER I ÖVRIGA NATIONALSTADSPARKEN? HJÄLPA FOLK TILLRÄTTA OCH VARA ETT VAKANDE ÖGA I PARKEN? I SÅ FALL KON-TAKTA HENRIK WALDENSTRÖM, HENRIK.WALDENSTROM@OUT-LOOK.COM. MOBIL 070-536 73 14.

ICA BANÉR
Banérgatan 3 | Tel 660 22 06

Öppettider Måndag-Lördag 9-21 | Söndag 10-20

SLIP ENZ

VILLA KÄLLHAGEN

HOTELL | RESTAURANG | MÖTEN

www.villakallhagen.se

Boka våra trädgårdsmästare för design,
planering & skötsel av ditt gröna uterum.
Mejla: design@rosendalstradgard.se

ROSENDALS TRÄDGÅRD

*Svenskt
mathantverk
i historisk miljö.*

Öppet 363 dagar om året.

Ulla Winblad

Tel. 08-534 897 01
www.ullawinblad.se

Vi följer GDPR. Djurgårdens hembygdsförening följer GDPR, den europeiska sekretesslagen. I vårt medlemsregister finns ditt namn och din postadress som vi behöver för att posta Djurgårdsbladet till dig. I samband med aktiviteter är det också vanligt att vi får in telefonnummer och mailadresser från dem som anmält sig.

Om du vill att vi ska ta bort några av dessa uppgifter, kontakta medlemsregis-teransvarig@djurgardenshembygdsforening.se.